СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 304. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 29 грудня, 1934. VOL. XLII. No. 304. Jersey City, N. J., Saturday, December 29, 1934. THREE CENTS.

СУД ПРОТИ ВСТАНОВЛЮВАННЯ ЦІН

КАНЗАС СИТІ. — Федеральний повітовий суддя Мерил Отис видав тут в одній справі судову опінію, що встановлювання цін на товари в кодексах ріжних промислів противиться американській конституції, отже є беззаконне й неважне.

Цю опінію видав суддя підчас процесу федерального уряду проти підприємства „Содерленд Ломбер Ко.", котре продавало дерево, не дивлячися на ціни, встановлені в кодексі для деревного промислу.

Суддя опер свою опінію на тому, що, мовляв, встановлювання цін убиває свобідну конкуренцію, а президент ні конгрес не мають права цього робити.

Якщо вищий суд не знесе цеї постанови, то федеральний уряд натрапить на поважну перешкоду в своїх плянах щодо відбудови краю.

ВИБУХ ЛЬОКОМОТИВИ.

ПОВЕЛТОН (Вест Верджінія). — У четвер рано експльодувала тут льокомотива, що тягнула вози з майнерами, що їхали на роботу. Вибух був такий сильний, що розкинув робітників, деколи на сто ярдів довкруги. 16 із них згинули на місці. Коло 40 дістали тяжкі ушкодження тіла. Машиніст і пічкур згинули підчас експльозії. Буда на машині відлетіла від льокомотиви та впавши на один з домів, що стоять коло рейок, малощо не вбила жінки і її дітей.

У місті Коломбас, у стейті Огайо, пасажирський поїзд Пенсилвенійської залізниці переїхав попри зворотницю, що мала його звернути на інші тори, та попав на ряд возів, що там стояли. Згинули при тому три особи, а кільканацять осіб дістали тяжкі рани. Слідство виказало вже, що хтось завязав зворотницю так, що вона не могла скермувати поїзду на інші тори. Поліція шукає цього лиходія.

АВТА ВБИВАЛИ ОДНУ ОСОБУ КОЖДИХ 15 МІНУТ.

ГАРТФОРД (Конетикот). — Одно підприємство, що приймає обезпечення від автомобільних випадків, обчислює, що в 1934 році згинули від автомобільних випадків у Злучених Державах 36,000 людей. Це значить, що автомобілі вбивали одну людину що 15 хвилин.

ОБІКРАЛИ ПАМЯТНИК.

ВАШИНҐТОН. — Хтось забрав з памятника Вашингтона золото з кінчиків громозводів. Було цих кінчиків 107 і варта вони були разом 856 долярів. Крадіж завважено підчас чищення памятника.

СТРАЙК У КОПАЛЬНЯХ УГЛЯ.

ВИЛКС БАРЕ (Па.). — Майнерська юнія „Юнайтид Антресайт Майнерс оф Пенсилвенія" виликала страйк у 5 копальнях, що належать до підприємства „Глен Алден Ковл Ко." У 2 копальнях роботу зовсім перервано, в 3 інших робота була сильно здезорганізована, хоч президент компанії каже, що коло 70 процентів робітників лишилися при праці.

ЕКОНОМІСТИ ОСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД ІНФЛЯЦІЄЮ

ШІКАҐО. — На 13 зборах прерізних наукових інституцій, що тут відбуваються підчас цих свят, розглядають часто теперішнє економічне положення в краю. Учені часто говорять про можливість інфляції. Більшість з них висказується проти цього, хоч допускають, що уряд може бути заставлений до неї допустити, коли він не зможе довго зрівноважити буджету.

ВАЖНІ МЕДИЧНІ ВІДКРИТТЯ И ВИНАХОДИ.

ПИТСБУРҐ (Па.). — На зборах Американського Союзу для Поступу Науки прочитано реферати про винайдення аж двох ліків на дитячий параліж. Один винайшов д-р Моріс Броді з Нюйорського університету, другий — д-р Джан Колмер, професор медицини в Темпел Юніверситі.

Д-р Броді каже, що він нащепив своєю сировицею коло 300 дітей і в усіх випадках вона не давала недузі розвинутися. Препарат, придуманий д-ром Колмером, лікує параліж, що вже почався.

СКЛАЛИ ШТУЧНО ВІТАМІНУ.

СИНСИНАТІ. — У лябораторії Синсинатського Університету вдалося вченим випродукувати штучно з ріжних складників вітаміну Д, звану вітаміною соняшного світла.

Ця вітамина, кажуть учені, має велике значіння для росту кости й для запобіження кривузі, а продукує її природа під впливом соняшних промінів.

Учені кажуть, що це відкриття відкриває незвичайно цікаве поле для розсліду над іншими вітамінами.

ТРИ ТРОКИ ДОКАЗІВ.

ФЛЕМІНҐТОН (Ню Джерзі). — На розправу проти Бруна Гавптмана, обвинуваченого за викрадення та вбивство дитини летуна Линдберга, стейтова прокураторія привезе з Трентону й Ню Йорку три троки (вантажні авта) доказів його вини. Сподіваються, що розправа потреває цілий місяць.

БІЛОРУСЬКІ СЕЛЯНИ ПРОТИ БОЗБОЖНИЦТВА.

Населення Минщини, не зважаючи на енергійну безбожницьку пропаганду, щораз більше горнеться до церкви. Як виказує большевицька статистика, минська земля належить у Совєтах до найвідпорніших на атеїстичну агітацію. Як приклад може служити село Юрковичі, тєкопської волости, борисальського пов. Одної неділі місцевий совет визначив зібрання селян на 10 год. рано, коли в церкві відправлялася Служба Божа. На превелике обурення урядових чинників селяни замісць на збори пішли гурмою до церкви. На зібрання прийшли щойно після Служби Божої, в год. 2-гій. Білоруська большевицька преса обуренням таврує цей факт і зазначує, що він не є відокремлений.

ГУРАЛІ ТА ГУЦУЛИ У ПРЕЗИДЕНТА У ВАРШАВІ.

ПАТ повідомляє, що до Варшави приїхала „прогулька" гуралів із краківського, львівського та станиславівського воєвідства, разом 1,000 людей. Вони прийшли на Замок, щоби поклонитися президентові держави. Від Лемків промовив до президента „гураль" Кукиза. В імені прогульки Гуцулів промовив до президента різьбар Гуцул Девдюк.

ЖИДИ — ПАЧКАРІ ЗБРОЇ.

У підстаршини 7. п. п. в Холмі, Кміцька, два члени жидівської організації „Бріт Трумпельдор", Шия Зильбер і Пінкас Кладмер, хотіли купити полкову зброю та муніцію. Підстаршина нібито згодився і рівночасно повідомив про своє начальство. Обох Жидів із організації Жаботинського арештували в поїзді, що їхав до Варшави. При арештованих знайшли французький кріс, 100 газових набоїв, 25 пакетів гострої муніції, два пістолі „Парабелюм" із 250 набоями, 3 ручні гранати та пістоль для газових набоїв. Арештовані зізнали, що зброя була призначена для членів „Бріт Трумпельдор" у Палестині. Суд засудив Кладмера на рік вязниці, Зильбера на півтора року.

ЗДОРОВЕННА КАРТОПЛЯ.

Французький селянин, Міллє Марсель, власник фарми „Ан Сіза" в громаді Курієр, викопав зі свого поля, положеного на висоті 1,100 метрів, картоплю ваги 1.2 кг. Дивний той примірник, круглий, має 27 цм. довжини і 15 цм. ширини. Картоплею-дивом занявся паризький рільничий інститут, що студіює умовини, в яких розвивався той велит-картопля. Такої величини картоплі в рільництві ще не занотували були нікоди.

АРЕШТУВАННЯ 13-ЛІТНЬОГО ВЛОМНИКА.

У Вильні поліція арештувала 13-літнього хлопця Кривіцького під замітом цілої низки крадіжів у місті. Молодий злодій, син багатого купця у Вильні, вів своє злодійське діло так зручно, що поліція не могла впасти на його сліди. Щойно перед кількома днями, коли Кривіцький хотів вломитися до мешкання одного з виленських лікарів, його зловили.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ ВЖИВАННЯ СВОЇХ ФОТОГРАФІЙ ДЛЯ РОЗГОЛОСУ.

Білий Дім підняв протест проти вживання фотографій президента для реклями. Причиною до протесту було подання фотографії президента на оголошенню одної дуже популярної алькоголю. Що правда, закон не забороняє такого подання фотографії на оголошенню, але президент уважає це нетичним.

ПРИ СМЕРТИ ПРИЗНАВСЯ ДО ВБИВСТВА.

Дмитро Голинський зізнав на поліційній станиці в Бані, що Михайло Перцевич із Березова (пов. Коломия) при смерті признався йому, що тому 10 літ убив Дмитра Дрогомирецького, а при цьому помагали йому його жінка Розалія та його брат Петро Дрогомирецький. Свідком убивства була наймичка Анна Гуменюк. Поліція арештувала Роз. Перцевич і Петра Дрогомирецького. Вони не признаються до вини та слідство стверди́ло їх вину. Перцевичка була любовницею Дрогомирецького, тому Перцевич убив його.

ВОШІ И НЕГРАМОТНІСТЬ.

Варшавська преса інформує про жалюгідний стан гігієни Варшави. Секція шкільної гігієни виділу опіки й здоровля міської управи перевела контролю шкільних саль. При цьому 25,554 дітей відіслали до санітарних заведень для відвшивлення. При цій нагоді преса запримічує, що Варшава має аж 200,000 неграмотних.

ВІДГРИЗ ЯЗИК НЕВІРНІЙ ДІВЧИНІ.

У селі Волокумпно під Вильною Антон Кашкін переконався, що його любка Масівна зраджує його. В часі сварки вхопив він сильно Масівну за горло, так, що Масівній висунувся язик. Тоді Кашкін відгриз їй кусник язика. Масівну відвезли до шпиталю, а Кашкіна до вязниці.

САМОХІД ДЛЯ ПІДБІГУНОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ.

Група московських інжинирів побудувала новий тип самоходу для підбігунових околиць. Цей підбігуновий самохід має спеціяльний механізм, що при його помочі і залежности від терену кола самоходу можна заступити полозами. Полярний самохід буде застосований при підбігунових виправах, де досі користали з підбігунових псів.

ЗБІРНЕ САМОГУБСТВО ТРОХ БРАТІВ.

В одному домі в шведській місцевости Мальме трапився незвичайний випадок збірного самогубства трох братів. Усіх трох знайдено повішених у кімнаті. Причина самогубства невідома.

СИН УБИВ МАТІР.

В селі Лубин на Володимирщині між вдовою Мартою Кеслюковою і її сином Матвієм доходило часто до сварок за поділ майна, бо Матвій хотів женитись, а мати не хотіла допустити до того, боячися, щоби син її не позбавив засобів до існування. Слідство виявило, що її задушив син. Вбивника арештували.

СМЕРТЬ ДИТИНИ В ПОЛУМЯХ ОДІННЯ.

У Липівці, біля Сянока, трапився жахливий випадок, що закінчився смертю малої дитини. Селянка Кирило розложила на полі вогонь і залишила при ньому свою 5-літню дитину. Дитина підчас неприсутности матери наблизилася до вогню так, що на ній запалилось одіння. Перестрашена дитина стала втікати, але якраз в іншому напрямі, в якому пішла мати. По якімсь часі дитина згинула серед страшних мук в полумині свойого одіння.

З СУДОВОЇ САЛІ НА ОПЕРАЦІЙНИЙ СТІЛ.

В лодзькому городському суді трапився цікавий випадок. Перед цим судом станув якийсь Скарчинський під замітом опору поліції. Підчас розправи Скарчинський схопився нагло за правий бік і став кричати з болю. Прикликали розправу і візвали лікаря, що ствердив запалення сліпої кишки. Скарчинського перевезли негайно до шпиталю, де зробили йому операцію.

ПРОБИВ СВОГО СВОЯКА БАГНЕТОМ.

У мешканні Вацлава Вісневського в Дрогобичі розігралася крівава подія. Вісневський не жив у згоді зі своєю жінкою. Часто між ними доходило до сварки. В неділю вечором, коли Вісневський вернувся до дому, жінка стала сварити на нього, що пропиває зароблені гроші. До сварки Вісневського вмішався присутний у їх домі свояк Штадель, вояк зі Самбора. Пяний Вісневський зневажив Штаделя, а навіть ударив його в лице. Схвильований цим Штадель добув багнет і пробив ним Вісневського в плечі. Вісневський упав на землю, і то так нещасливо, що багнет вбився йому аж по рукоять у тіло. Від глибокої рани Вісневський згинув на місці. Штадель зголосився сам на поліції, а та віддала справу військовій жандармерії.

КРІВАВИЙ СПІР ЗА МЕЖУ.

У Липнику біля Рави Руської розігралася крівава подія на тлі спору за межу. Два сусіди, Осип Лопух і Михайло Кульпа, винаймили кусник межі при дорозі на випас худоби. На тлі поділу цеї межі вибух спір, що закінчився смертю Кульпи. Підчас суперечки Лопух ударив колом Кульпу і Кульпа згинув на місці.

ДРАПНУВ ЗА ҐРАНИЦЮ...

Бувшого командора польської воєнної маринарки, Бориса Могучого, притягли до карної відповідальности за це, що безправно взяв 50,000 франків у польському консуляті у Франції підчас побуту в Марсеї. Могучий втік тепер за ґраницю. За ним розписали стежні листи.

ЗВІРЯЧА ПІМСТА.

Залізничий функціонар Кінбавль палав віддавна ненавистю до Блюма, начальника стації Чорна Вода, біля Познаня. Коли одного разу начальник стації звернув йому увагу в службовій справі, Кінбавль у приступі гніву відкусив Блюмови ніс. Начальника стації відвезли до шпиталю, а Кінбавль помандрував до вязниці.

СОВЄТИ ЗАЛЯКАНІ ТЕРОРИСТИЧНОЮ АКЦІЄЮ

МОСКВА (Росія). — Зі статей, які тепер поміщує совєтська урядова преса, а які обертаються майже виключно біля справи вбивства Кірова й бунту у нутрі самої комуністичної партії, виходить ясно, що уряд дуже заляканий бунтом, головно тому, що добачує в нім ще й акцію заграниці. В газетах присвячується знову дуже багато місця капіталістам і імперіялістам, що бажалиб собі війни з Совєтами й інтервенції. З тих кругів, пише „Правда", вийшло теж убивство Кірова.

НЕ БУДЕ МИРА, ДОКИ УКРАЇНА НЕ СТАНЕ САМОСТІЙНОЮ.

ЛОНДОН. — Українське Бюро подає уривки зі статті, поміщеної в „Рейнолдс Ілюстрейтед Нюз" з 2-го грудня. Читаємо там ось що:

„Не буде мира в східній Европі доти, поки не усунеться цього злочину, яким поділено цю селянську націю, що числить сорок міліонів, поміж Совєти, Польщу, Румунію та Чехословаччину, і Україна, вільна й соборна, не осягне такої самої свободи, яку осягнули Чехи, Поляки і полудневі Славяни. Українці творять найсильнішу й найзавзятішу зі всіх „меншостей". Протягом повних двох століть боряться вони за незалежність. В останніх шіснацятьох роках, сховані за низкою поліційних цензур, всі вони, за винятком того пів міліона, які попали під Чехію, перебувають найтяжчу долю, котру колинебудь перебувала якась поневолена нація. Я прибув до Польщі, щоби приглянутись, як поводиться одній частині, щістьом міліонам, того селянського народу. Я знайшов Українців у Галичині, на Волині й на Поліссю під строгим поліційним гнетом, переслідуваних до крайности, їх дітей забороняється вчити матерньою мовою, забороняється всяке національне життя". А кінчиться та стаття так: „Східня Галичина й Волинь далеко від Лондону. Світ має стільки справ до поладнання, що мало остається співчуття для незавидної долі цього безпомічного селянського народу, не зважаючи на те, що цей нарід є одним з найбільш роботящих цілого світа".

ЧИСТКА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

КИЇВ.—Відбулася нарада українських письменників з командантами червоної армії, щоб устійнити воєнні теми для літературної творчости. Предсідник письменницької організації, Щупак, заявив на нараді, що в останніх часах переведено основну чистку в українській літературі, очистивши її з націоналістичних елементів. Рішено писати твори, в яких мається славити червону армію.

„СОВЄТСЬКІ КЛОПОТИ НА УКРАЇНІ".

ВИЛЬНО (Польща). — Під повищим наголовком появилась у виленським „Слові" стаття, в якій читаємо:

„Почınаючи від 1922 р. аж до сьогоднішньої хвилі, на Україні йде фермент, постійно існує „українська контрреволюція". Її виявом є політичні процеси, що постійно повторюються. Тайні архіви ҐПУ в Харкові, Києві та Москві переховують неодну справу потайки арештованих, розстріляних і вивожених на Соловки національних діячів України. Недавно в совєтській пресі знов появилися згадки про український націоналізм.

„На основі совєтських ґазет школи на Україні є розсадниками національного духа, а вчені „петлюрівці" довільно комбінують історію України, підкреслюючи в ній націоналістичні моменти й контрреволюційні настрої.

„Совєтська преса каже, що „буржуазно-національний український рух" є здавлений, а другого боку стверджує, що цей „боляк" постійно відновлюється, і закликає до радикального лікування".

НОВА КНИЖКА-САТИРА.

ЛЬВІВ. — Вийшла друком „Карійська гребля", якої автором є Петро Дереш. Є це сатира на всякі політичні орієнтації головно радянофільські, і на смішні типи з галицького життя.

ТЕПЛА ЗГАДКА ПРО ГРУШЕВСЬКОГО В АНГЛІЙСЬКІЙ ПРЕСІ.

ЛОНДОН. — Лондонський „Таймс" з 8 грудня помістив теплу і вичерпуючу згадку про смерть Михайла Грушевського, про якого пишеться, що його заслано до Москви, де він проживав у нужді.

ХОТІЛИ СПРОВАДИТИ ГРУШЕВСЬКОГО ДО АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН. — Українське Бюро подає зприводу смерти М. Грушевського, що воно робило в свойому часі заходи через англійські наукові кола, щоби спровадити проф. Грушевського з Москви до Анґлії. Один з англійських університетів погодився був приняти проф. Грушевського як професора історії, але справа натрапила на перешкоди зі сторони совєтського уряду. Проф. Грушевського не хотіли випустити з Москви.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237 — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДУМКОЮ БАГАТІЮТЬ?

Членам конґресу предложать незадовго петицію про так званий плян Тавнсенда. Цю петицію, кажуть, підписали вже 20 міліонів осіб. Відомо, що добуття такого числа підписів показує на велику популярність підприняття. І відомо, що коли прихильники цього пляну кажуть, що вони будуть пробувати добитись його ухвалення в конґресі, то вони певно зможуть виказати поважний вплив.

Плян Тавнсенда говорить про пенсію на старість. Ріжниться він від багатьох плянів подібного роду своєю простотою. Він пропонує, щоб уряд Злучених Держав дав кождому горожанинови по скінченню 60-го року життя пенсію по 200 долярів на місяць під умовами: 1) що він не буде більше працею заробляти; 2) що він не є налоговим злочинцем; та 3) що він видасть усю пенсію кождого місяця.

Д-р Тавнсенд каже, що його плян не тільки дасть допомогу старшим людям, але й вилікує теперішню крізу. Мовляв, гроші підуть у рух. Як в Америці є 12 міліонів осіб, управнених до такої пенсії, то це значить, що в руху появляться коло 28 міліярдів 800 міліонів долярів. Від такої маси грошей, мовляв, підуть зараз у рух усі промисли. Настане назад „просперити".

Плян дуже простий, але має одну недостачу: щоби видати 28 міліярдів долярів, уряд мусів би їх звідкись добути. Колиб він узявся, приміром, за податок від продажу, як радять прихильники пляну, то для добуття 28 міліярдів долярів треба би наложити на кождий товар іще раз стільки податку, скільки товар тепер коштує. Значить, ми зараз мусіли би платити за все два рази стільки, що платимо тепер. І всі люди, поза 60-літніми, не мали би більше приходу, як мають тепер. Не можна припускати, щоб збільшена покупність цих пенсіонерів заступила зменшену купну силу загалу населення. На всяку правдоподібність купна сила загалу сталаб не більша, а менша. Зріст цін відстрашив би від купна багатьох людей. Багато голодувалиб.

Такий загальний податок від продажів якраз паде найтяжче на тих, котрих прихід найменший. Так мається справа з тими всіми проєктами, що думають добути гроші від широких мас. Всі такі пляни наверха буцімто мають здорову думку, але при ближчім розгляді показуються економічно наївними. Як гроші мають прийти з користю для суспільности, а без шкоди для найменше заможних, вони мусять прийти не з продажу товарів, але з податків від приходів, при чому податки мають бути розмірно тим більші, чим більший прихід.

З другого боку, пенсія повинна належатися не всім старшим людям, а тільки тим, котрі її справді потребують. Плян Тавнсенда добрий хіба тим, що звертає увагу громади на важку справу. Одначе справа, не така проста, як він її представляє.

Д-р Остап Грицай.

ГЕРОЯМ УСЕЖЕРТВИ

(В 2-гі роковини смерти Данилишина й Біласа).

„Я знаю, що мене жде. Я був і є приготований на все. Я тільки жалую, що не можу дальше працювати для нашої Матери-України".

Данилишин.

„Я свідомий своєї вини й кари. Я націоналіст і революціонер. Я селянин і я хотів показати, що може дати для справи наше село".

Білас.

То їх останні слова. Перед ляцьким трибуналом ляцького суду. Віч-на-віч з присудженою їм карою смерти, і темрявою могили. Ніякого страху в них, ніякого жалю, ніякого вагання.

— Я знаю, що мене жде — каже Дмитро Данилишин.

— Я свідомий своєї вини й кари — каже Василь Білас.

Смерть? — Нічого — думають ті молоді революціонери. — Ми були і є приготовані на все. — Вони, з яких одному двацять чотири, а другому двацять один років життя. Вони, які обидва мають за освіту всього кілька кляс найнижчої школи, з яких один шевський челядник, а другий крамничний послугач, і які в рівній мірі убогі діти убогих, бідних батьків. — Я — каже шевський челядник Данилишин — жалую тільки, що не зможу далі працювати для нашої Матери України. — От і одиноке, за чим жалує він, отой трускавецький юнак, який іще не жив і не мав змоги нажитися, і який з незліченних можливостей існування знав тільки закон суворого обовязку, для котрого нема ніякого вибору, по вподобанню, а є лише необхідність за альтернативою так або ні. А другий, крамничний слуга Білас, каже про себе з гординею принца, що він український націоналіст і революціонер. І не заперечує і в обличчі грозячої смерти нічого зі свойого вчинку, а — навпаки. Він сам підзначує і видвигає його з гординею як вражаючий знак того, що всилі дати для національної справи свідоме українське село.

Заправду:

Які незломні душі це, які характери!

Ти намагаєшся шукати пояснення для тієї геройської ідейности двох хлопців з глибу суспільних низів у якихось питомих обставинах і аналогіях. Ти берешся просліджувати життєві умовини їх середовища і національного життя в нас узагалі, і забігаєш думкою аж ген у колишню дійсність минулого. Та проте гостра одноразовість тієї ідейности, **якої пресвітлим знаменем є всежертва і всепосвята за Україну**, тільки щораз чіткіше уяскравлюється і поглиблюється. Ще лиш ось хіба тільки молодий Іван Франко так твердо й сміливо стояв колись перед судом ворожого трибуналу, як ті два юнаки з революційного підземелля. Або Шевченко й Гулак при Дубельтових і Орлових допитах у Третім відділі царської канцелярії підчас процесу Кирило-Методієвських братчиків. Або Павло Полуботок і його товариші у смертельній розправі з лютим царем Петром за потоптані Москвою права України. — „Я знаю, — говорив цареви Полуботок — що ждуть нас окови і темні вязниці, де нас по московському звичаю будуть умертвлювати голодом і тортурами, одначе поки я ще живий, царю, я говорю тобі правду і кажу тобі, що перед царем всіх царів, перед Господом усемогучим будеш ти відповідати за погибель нашу і українського народу".

Так сказав тому двісті літ наказний гетьман України у пропамятному слові до московського наїздника. А хібаж не духом тієїж незломности, тієїж вірности Рідному Краєви біє сьогодні і від слів Данилишина, звернених до ляцького займанця?

Але Дмитро Данилишин це ніякий наказний гетьман України, і ніякий геніяльний поет, як Шевченко, і ніякий европейсько освічений інтелігент, як Франко. Ні — Дмитро Данилишин це лиш молодий ремісник і простий рядовик революційного підземелля.

Він і його товариш по чину і по посвяті — Василь Білас.

Як сказано:

Одноразовість їх ідейности та їх подвигу зазначується на овидах нашого національного життя саме тепер щораз глибше і щораз яскравіше.

Бо великі геройські подвиги мають у собі взагалі щось одноразове, вимкове й навіки окремішне. В нашім випадку подвиг Данилишина й Біласа таксамо, як і всежертвенні подвиги цілого ряду інших, непроглядних соток української молоді нині. Молоді, що на руїнах запропащеної батьками української державности видвигнулась боєвими рядами **підпільного фронту**, щоб під стягом ненастанної революційної боротьби нищити ворога за всяку ціну і всякими способами, й підготовлювати так ґрунт до повного визволення Рідного Краю. І таким чином подвиг Данилишина і його товаришів це подекуди своєрідний спільний знаменник революційних змагань нашої молоді на всіх займанщинах узагалі. А шибениця, на якій замучені повисли, це вражаючий символ тієї геройської всепосвяти за волю і державу України, до якої здібна тільки молодь одна, і якої приклади в останньому часі дала досі тільки вона, — на славу і в жертву нації.

Та того геройства не годні як слід відчути ті, що виховались на книшах вигідної канцелярщини, гладкого парляментаризму та тихомирної угодовщини й компромісовости за всяку ціну. Ті не розуміють і не можуть розуміти революційного духа.

Правда — воно в даних обставинах було так в історії кожного народу в епоці його боротьби за волю. Пригадаймо собі лиш, як важко було порозуміти революційну молодь колишньої царської Росії навіть такому великому письменникови, як Іван Турґенєв. А з яким явним призирством ставився до неї колишній революціонер Достоєвський, розмальовуючи їх на сторінках свойого антиреволюційного памфлєту „Демони"! Дарма, що кожній справі революційний чин молодої людини як діло всежертви — цеж найвища релігія. Бо хіба воно в Данилишина не проблиск найвищого революційного почування у хвилю, коли він, який досіль був за ввесь час розправи — імпозантно спокійний, після зізнань о. Кіндія вибухає вражаючим плачем, якого рацію він опісля зясовує у словах: „**Ні, не думайте, що я за себе плакав!**" Бо не над собою він плакав тут, а над своїм народом, над тими, що ще в темряві неволі не прозріли всецію й душею ще не обновилися... От вам український юнак-революціонер нині — провісник визвольної ідеольогії з одної, а **ісповідник релігії всежертви** за нарід з другої сторони. Ісповідник формату героїв з громади перших християн.

Данилишин і Білас це не тільки наші, а вселюдські герої всежертви, посвяти. Це нові типи Христової людини. Це прообрази **нової, геройської духом і чином людини**.

НА ВІЧНИЙ СПОМИН ЗАМУЧЕНОГО ПРОФЕСОРА МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

Життя свойого путь Ти з честю проходив,
Для краю рідного всю силу віддавав,
І праведним своїм, як грім могучим словом,
„Защо закуті ми?" — всесвіта питав.
І голос Твій лунав, як дзвін, що бє трівогу,
Що найдорожчий скарб украдено у нас,
Що в краю ріднім ми чужинцями жиємо,
І хліба жебраєм у ворога ввесь час.
Хоч морем золотим хвилюють наші ниви,
А у землі є в нас незліченні скарби,
А ми до ворогів так руки протягаєм,
Неначе жебраки й нікчемні раби.

Замучено Тебе, наш велитню Самсоне,
Ворожий глум Тебе також не проминув,
Та божниць тих брудних розсиплються кольони,
Котрих своїми Ти руками дотикнув.
І кров усіх жерців, змішана з землею
І з пилом ідолів бездушних і німих,
Для нас буде тоді відродження зорею
І часом вічної загибелі для них.
А в час блаженний той, коли з руїн і крови
Зорею щастя знов засяє воля нам,
Збудуєм по святім очищенню й обнові
Величний, в честь Твою, найкращий в світі храм.

П. Т.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА КІНЦЯ XVII СТ. ЯК ІСТОРИЧНЕ ДЖЕРЕЛО ДЛЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

(ВУНІ) Українська історіографія не звертала досі якоїнебудь помітної уваги на чужоземну пресу в її відношенню до українського народу і його історії. Що чужоземна преса часів Богдана Хмельницького або Мазепи писала про події на Україні, залишалося для нас здебільша невідомим.

Першою ластівкою на цім полі, здається, була брошура В. Подолянського („Українець за кордоном і мандрівка в минуле", Київ 1912), в якій подано деякі відомости про Україну в англійській пресі. Після світової війни подав дещо І. Борщак з французької преси XVII. та XVIII. ст. про Богдана Хмельницького і Мазепу. Тесаме зробив на полі німецької журналістики Б. Крупницький, використавши німецькі часописи і журнали кінця XVII. та початку XVIII ст. для вияснення їх ставлення до гетьмана Мазепи.

Це безперечно тільки початки тої праці по закордонну пресу, яку ми маємо щойно зробити. Хто хоче зрозуміти вагу і ролю України в минулому Европи, той мусить пильно узглядняти і тогочасну чужинецьку пресу, тимбільше, що вона зберігає в собі чимало вісток про ті чи інші події нашої історії. Деякі з цих вісток важні для нас і як безпосереднє джерело, яке доповнює в дечому відомости наших джерел.

Так, наприклад, знаходимо в берлінських ґазетах з 1687 р (Постіліон, Меркуріус, Фама) цілу низку описів про козацьку морську диверсію на Чорному морі підчас нещасливого походу Ґоліцина і гетьмана Самойловича в Крим. З них виясняється, що козаки на своїх чайках розвинули енергійну акцію на Чорному морі і нанесли значну шкоду Туркам. Отже це був єдиний позитивний наслідок походу, на що німецька преса звернула свою увагу.

Другий приклад беремо з пруської і саксонської преси 80-тих років XVII. ст. Вона теж приносить нам чимало відомостей про гетьмана Правобережної України, Могилу (1684/1688). Ці відомости тим цікаві, що вони заповнюють прогалину, яку нам полишили джерела українські, польські або російські. Імя Могили щезає з відомих нам джерел уже в 1686 р., як про це говорить відомий український історик В. Антонович. Невідомо навіть, де і коли закінчив він своє життя. Тут приходить нам на допомогу німецька преса. В 1686 р. появилося в ній багато вісток про діяльність Могили в інтересі польського короля Яна Собеського в тім же році. Також у пізніших роках (1687, 1688 та на початку 1689) виринає його імя на сторінках німецьких часописів. Ляйпціська ґезета (Пост-унд Ордінар-Цайтунг) подає на початку 1689 р. до відома своїх читачів про смерть Могили, на підставі чого можна приблизно встановити, що він помер у грудні 1688 р. внаслідок нещасливого випадку або підчас з боку незадоволених з нього козаків.

Марія Пія Сорентіно

СУПЕРНИК

Раз вернувся Вільгельм на фарму з псом; він його за нашийник. То був великий пес, з бурими плямами, довгими вухами, очі зайшлі кровю.

— Я купив його в одного Женевця, — сказав чоловік, — він дуже дикий, буде з нього добрий сторож.

Ґрація підвела очі від нафтової машинки, на якій пекла мясо чоловікови, та глянула на пса. Пес глухо загаркотів. — Який він поганий, — сказала жінка. Її гарне, ясне лице нахмарилося.

— Ти боїшся його? — спитався чоловік.

Вона засміялася. При цьому заблистіли її білі зуби. — Колиб я боялася, я не булаб тут. Та пес мені не подобається, він поганий, непривітний, а певно теж злий.

Пес знову загарчав, тепер іще голосніше.

— Бачиш, — сказав чоловік — можнаб подумати, що він розуміє, що ти говориш. — Він потряс пса легко за нашийник і сказав: — Тихо, Лео! Коли будеш добрий, пані дасть тобі щось їсти.

Ґрація вернулася до печені, а пес, якого тепер пустили, став походжати по кімнаті й обнюхувати. Вільгельм слідкував за псом і прихвалював його перед жінкою.

— То був поліційний пес, раз уже зловив злодія, притиснувши його лапами до стіни.

Пес стояв тепер посеред кімнати, а як Вільгельм перестав говорити, загавкав. Очі його не дивилися вже дико, а лагідно, наче осяяні людськими думками.

— Бачиш, — озвався знову Вільгельм, — він поводиться, начеб усе розумів.

Як Вільгельм погладив пса по голові, пес поклався біля його ніг і скавулів лагідно, начеб дякував.

— Попести й ти його трохи, — сказав чоловік, — щоби він запризнявся.

Жінка нещиро простягнула руку. Пес загарчав і сховався за свого пана. Знову дивився злющо. Вони не запризнилися.

Зате Вільгельм і пес не розлучалися. Рано йшли разом на плянтації бавовни, вечором верталися разом. Лео, погавкуючи, біг попереду, за ним ступав його пан, посвистуючи.

Ґрація вибігла на стрічу чоловікови, і він обняв її, всміхаючись. Цілувалися довго під горячим південно-американським небом, забуваючи, де вони, аж поки пес не пригадав їм дійсности: гаркаючи, шарпнув легенько Ґрацію за суконку.

— Бідний пес, він голоден, — сказав Вільгельм.

Жінка нахмарилася. Стала в серці ворогувати проти пса. — Ввесь день не бачу тебе, а тепер навіть не можу поцілувати тебе. — Пішла до кухні, поставила псови миску та сказала: — На, жери та будь тихо!

Лео наче розумів, що йому нещиро дали їсти, щоправда проковтнув це, та не відчував вдяки для своєї пані.

Часом Вільгельм сам пішов у поле, а Лео оставався на фармі. Помало минав час. Ґрація робила лекшу роботу, а тяжчу поручила наймичці Муринці. Під вечір сіла на порозі, шила щось і ждала на чоловіка. Лео лежав на подвірю під плятаною.

Нараз Ґрація побачила, як пес зірвався, врадувано загавкав і пігнав. Чув, що його пан надходить. Стрілою кинувся до воріт, зник за плянтаціями, пронісся його голосний, протяжний гавкіт.

Жінка також встала, щоби піти на стрічу чоловікови. Вона питалася саме себе: „Як то могло бути, що я не вчула, що Вільгельм надходить? Чому то пес має сильніші змисли, ніж я?" І вона завидувала псови, що природа так обдарила його.

Вільгельм обняв жінку, та заки поцілував її, сказав їй, як то врадувано витав його Лео. При цьому сміявся вдоволено наче дитина.

Ґрація ще більше сердилася. Вона вирвалася чоловікови та сказала сердито: „Диви, як він тебе обваляв!" Вказала на його одежу, на якій пізнати було запорошені відтиски лап Леа.

Вільгельм, збентежений наче дитина, хотів перепросити жінку й поцілувати її.

— Лео лизав тебе по лиці. Піди, вмийся насамперед...

А як Ґрація вечором узяла ґітару та співала до неї чистим, ясним голосом, пес скавулів жалісно, начеб хотів примусити її замовчати. Мурини сміялися, також жінка, коли була у веселому настрої.

Раз на жарт нібито погрожуючи, підняла ґітару над головою чоловіка та сказала, щоби приказав псови бути тихо. Лео не зрозумів, що то був жарт. Кинувся на Ґрацію і в одну мить ґітара лежала на землі розбита в дрезги, а з руки Ґрації текла кров.

Ґрація не скричала. Та як була з чоловіком сама одна, кинулася в його обійми і просила: „Забери його кудись, забери його, коли мене кохаєш!"

Вільгельм обіцяв і на другий день відіслали Леа його колишньому господареви.

За годину Ґрація знову побачила Леа в кухні. Приказала Муринови забрати пса. Та він вернувся знову на фарму. Годі було позбутися пса. Він усе вперто вертався. Скавулівся, ховався в найтемніших кутках, щоби пані не бачила його.

— Ти може зависна? — спитався раз Вільгельм. Жінка зачервонілася та вже ніколи не домагалася, щоби пса спрятали кудись.

Настали сумні дні. Вельгельм ненадійно захорів на пропасницю. Побачив, що його права рука почервоніла й напухла. Мусів покластися. Ґрація післала по лікаря. Лікар оглянув руку й побачив невеличку рану на великому пальці.

— То затроєння крови, — сказав поважно.

Пробували все, що знає медицина, та небавом лікар переконався, що нема ратунку. Жінка побігла до одної Муринки. Муринка приготовила якісь напитки, плястри, говорила зашіптування.

Та ні лікареве знання, ні зашіптування Муринки не могли принести ратунку Вільгельмови. Він мусів умерти. В останє ще глянув на Ґрацію, та й на Леа.

Три дні не рушився пес із хати, три дні не відвів очей від свого хорого пана. Як побачив, що Вільгельм деревіє, припав із скавулінням до землі. Годі було його й рушити з місця. Пес бачив, як жінка плакала й обіймала помершого, та вже не прискакував люто, щоби її відривати від нього. Наче розумів, що все даремне.

Доки мерлець лежав на марах, пес непорушно лежав на землі біля ліжка. Та як прийшов лікар із Муринами, пес зрозумів, що його хочуть розлучити з його паном. З наїженим волосям, з очима зайшлими кровю прискочив грізно до них.

Всі повтікали. Потім лікар вернувся, а також Мурині, зі зброєю. Пес гаркотів і не пускав їх до ліжка. Тоді лікар півголосом дав приказ. Один Мурин скрився за дверима, прицілився з рушниці на пса. Та заки ще вистрілив, скрикала Ґрація:

— Ні, не стріляйте його! Я не хочу, ви тим заподіяли би кривду Вільгельмови!

Пес відвернувся, а Ґрація з плачем закликала його, так лагідно, як ще ніколи.

Пес дріжав, підходив до неї непевно, обнюхував її одежу, її руки, обходив її довкола, дихав, наче пробіг далеку дорогу. Потім склубився біля її ніг і поглядав на неї німими, благаючими очима. Не дивився вже ні на лікаря, ні на Муринів, які винесли мерця.

Лео віднайшов запах свого пана на одежі, на руках жінки. Не зап.х того, що лежав холодний, а здорового свого пана. І відтепер привязався таксамо щиро до Ґрації та любив у ній того, що таксамо гаряче любив її.

Розмова в домі божевільних.

I. божевільний: Вгадайте, що я тут маю в руці?

II. божевільний: Гармату, запряжену в четверо коней.

I. божевільний: Е, ви підглянули.

— Ти чому плачеш, хлопче?

— Бо мама не хоче дати мені яблока!

— А гадаєш, що дістанеш, як будеш плакати?

— Ні, але дістану, як перестану плакати.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЧИ МОЖНА ВЖИВАТИ ПРЕЗИДЕНТА ДЛЯ РОЗГОЛОСУ?

Дестилярні Шенлія подали недавно з приводу річниці відкликання прогибіційного закона велике оголошення в газетах й у цьому оголошенню подали фотографії президента Рузвелта.

Білий Дім запротестував проти такого вживання фотографії президента. Як видно з того, що про цю справу подавав свою опінію генеральний прокуратор, Білий Дім довідувався, чи не можна проти дестилярень виступити законно. Показалося, що такого закона нема. Та проте Білий Дім подає громадянству, що вживати фотографії президента до якогонебудь розголосу є неетично.

Коли президент не має спеціяльного права захороняти свою фотографію перед уживанням її для оголошень, то приватні люди повинні розуміти, що фотографії приватної людини не вільно вживати до реклями, як на це ця людина не дала дозволу.

ЗМЕНШУВАЧІ ГЕРОЇВ.

Цікаве питання про відношення до героїв підняв генерал Г. С. Джансон, що був недавно головним адміністратором уряду відбудови краю. В останнім випуску тижневика „Тудей", він виступає проти американського письменника Ф. Вен Де Вотера за те, що цей у своїй історії генерала Джорджа Костера старався поменшити цю відому американську героїчну постать.

Ген. Джансон каже, що книжка Де Вотера виставляє на публичне посміховище ген. Костера за те, що він загонистий, самохвальний, дикий, безоглядний. Ген. Джансон каже, що ген. Костер був так шанований за свою геройчість, що навіть Індіяни його шанували. Доказом цього було те, що, вбивши його в бою, вони не зняли йому з голови „скальпу", як це вони робили з усіми вбитими білими.

Ген. Джансон осуджує гостро бажання Де Вотера поменшити героя. І справді нині думаючі люди, побачивши такого зменшувача героїв, питаються: чому саме цей чоловік так пробує зменшити величину другого? Не вже він почувається таким малим самий, що йому аж треба потіхи в поменшенню іншого?

Одначе на другий бік, коли хтось підбільшує героїв або натягає звичайних людей до величини героїв, розумні люди знову питаються: Чому цьому чоловікови так дуже потрібно героя до вшанування? Невже він чується таким малим, що хоче себе підбільшити хочби пошаною інших?

ЩО ЦЕ ТАКЕ ҐАЗЕТА?

Пощо таке питатися? — скаже хтось. Чи є ще хтось, що цього не знає?

Всеж таки на недавньому бенкеті в честь одного визначного американського газетяря люди про це дискутували, і цей газетяр відповідав на це питання. Говорив він:

„На своїм годиннику побачите три вказівки. Одна з них показує години. Ви не можете оком побачити, як вона рухається. Це історія давно минулого. Друга вказівка, що показує минути, посувається так поволі, що ви не бачите руху; одначе ви можете побачити, приглянувшися довше, що вона змінила позицію. Це законодатна історія й таке подібне. „Вказівка, що показує секунди, рухається так скоро, що ви бачите її рух. Це праця ґазети".

Значить, завдання ґазети зловлювати ці події, що діються на наших очах.

Цей газетяр, видно, має зовсім інакшу думку про завдання ґазети, ніж мають ті люди, що домагаються, щоб ґазета писала їм науку, що належить до історії.

ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ ПАЛАТІ ПОСЛІВ У СПРАВІ ГОЛОДУ НА УКРАЇНІ

Українське Бюро в Лондоні у свойому (англійському) пресовому звідомленню ч. 37 з дня 14 листопада звернуло увагу англійського загалу на рапорт Нансенівського Міжнародного Бюра для Втікачів про страшне положення втікачок з бувшої Росії, які перебувають у Шанггаю. Рівночасно звернуло увагу й на те, що, не зважаючи на страшні злидні, в яких ті втікачки перебувають, усетаки мають вони ще змогу слати пакети з поживою для своїх свояків у Советах, що примирають там з голоду. Це повинно спонукати Союз Націй звернути увагу на жахливе положення в Советах, де на самій Україні і Північному Кавказі, як подають достовірні джерела, вмерли з голоду біля трох міліонів людей.

Дня 28 листопада поставив посол Ловат-Фрейзер (національ) у тій самій справі ще запит в палаті послів до міністра справ закордонніх, іменно, чи він звернув увагу на звіт, виданий Нансенівським Міжнародним Бюром для Втікачів до Союзу Націй про положення втікачок з бувшої Росії в Шангґаю? Чи він знає, що багато з тих жінок, хоч самі у важким положенні, висилають пакети з поживою для своєї родини в Советах, які гинуть з голоду? Чи можна звернути увагу Союза Націй на положення жінок у деяких частинах Советів, особливо на Україні і Північному Кавказі, де, як доносять, поверх три міліони людей вигинули минулої зими з голоду?

На запит посла Ловат-Фрейзера відповів в імені сер Джана Саймона міністер Іден: „Пятий Комітет Збору Союза Націй, який розглядав ту справу, поробив усі заходи, щоб допомогти тим жінкам, і зарядив дальші дохоження на місці. Відносно відповіди на другий запит, то вона є негативною. Відносно останнього запиту, то подаю до відома, що уряд Його Королівської Величности не має „льокус станді", щоб представляти ту справу перед Союз Націй".

Нам здається, що Союз Націй, який займається долею кількасот осіб, що терплять нужду в Шангґаю, має більший моральний обовязок вглянути в справу голоду на Україні та Північному Кавказі, який спричинив смерть міліонів людей.

АНГЛІЯ ОБСТОЮЄ ВИКОНУВАННЯ МЕНШОСТЕВИХ ЗОБОВЯЗАНЬ.

Справа української меншости в Польщі не перестає живо інтересувати англійську палату послів. Недавно тому запитував про неї посол Рис Дж. Дейвис, а дня 27 листопада вніс другий запит посол Джофрей Мендер (лібераль). Він звернувся до міністра справ закордонніх з запитом: чи уряд Великої Британії готов обстоювати виповнювання меншостевих зобовязань Польщею. Полк. Колвіл (в імені сер Джана Саймона) заявив, що уряд Великої Британії надалі буде придержуватися постанов меншостевого договору.

Для кращого зрозуміння подаємо переклад запиту й відповіди:

„Посол Мендер запитує міністра справ закордонніх, чи він звернув увагу на те, що підчас засідання збору Союза Націй у Женеві, дня 13 вересня, п. Бек, польський міністер справ закордонніх, заповів, що польський уряд змушений відмовити в будучности всяку співпрацю з міжнародними установами відносно нагляду над виконуванням Польщею меншостевих зобовязань? З огляду на те, що до Союза Націй напливають часто петиції від українських і від інших меншостей у Польщі, і що Велика Британія є одним з сигнаторів меншостевих договорів, запитую, в який спосіб задумує уряд поступити, щоб ті договори були виконувані?"

В імені міністра справ закордонніх, сер Джана Саймона, відповів полк. Колвіл:

„Відносно першої частини запиту, то зверну увагу до дост. п. посла на відповідь, яку одержав п. посол Рис Дж. Дейвис дня 14 листопада (ми подали її зміст у попередньому звідомленню). Відносно другого запиту, то повідомляю, що виконування зобовязань, які є означені в меншостевих договорах, остаються надалі правосильними".

(Укбюро, Лондон).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

АНСОНІЯ, КОНН.

Свято Української Державности.

Заходом Українського Горожанського Клюбу відбулося дня 18. листопада Свято Української Державности, получене з святочним концертом.

Перед концертом відправив о. А. Ротко панахиду за поляглих героїв, що віддали життя за українську державу.

Пополудні відбувся концерт, який складався зі співів, деклямацій, сольових співів і святочної промови.

Вступне слово виголосив Григорій Патинок, предсідник Українського Горожанського Клюбу.

Він гарно пояснив зібраним значіння цього свята і передав хід дальшої програми вчителеви хору, К. Нижанковському. Співав мішаний хор, якого члени виступали в українських строях.

Співано пісні найкращих наших композиторів: Кошиця, Гайворонського й Лисенка. Хор вивязався зі свого завдання дуже добре. Видно, що вчитель і співаки доложили багато праці, щоб так опанувати техніку хорового співу.

Мабуть і вибагливий слухач може бути з такого співу задоволений.

Святочну промову виголосив гром. Олександер Мерещак; присутні вислухали її з зацікавленням.

Опісля дальше продовжались хорові співи, переплітані деклямаціями і солями.

На поклик предсідника переведено збірку на поміч інвалідам.

Збірка в церкві при панахиді $23. 23; Тов. Запорозька Січ, від. 67 У. Н. Союза, $5; Союз Українок $5; громада із Савтпорт $5; по $2: о. О. Ротко, В. Калина, Анна Зборівська, М. Тута; по $1: Г. Патинок, Т. Захаревич, П. Дяків, О. Мерещак, Агафія Бундюк, М. Брухівський, В. Гульовський, Марія Хомкович, Анна Концевич, І. Радзіх, І. Когут, І. Бих, Н. Мирон, І. Примарчук, О. Патуляк, Катерина Шіньґера, Мелянія Підкова, Олена Патуляк, Марія Приплеш; по 50 ц.: Я. Короташ, Ґ. Рубас, П. Загорйко, Ю. Лесів, І. Патуляк, П. Чигин, Анастасія Кулявець, В. Шуран; Ю. Бих 25 ц. Дрібними $2.72. Разом $72.20, які вислано до Обєднання з призначенням на українських інвалідів.

Свято закінчено відспіванням американського й українського гимну, а приявні розійшлися спокійно домів із задоволенням, що сповнили свій громадянський обовязок.

Комітет.

РІДНА ЦЕРКОВЦЯ НИЗЕНЬКА

Рідна церковце низенька,
З смерекових кругляків,
Вріднім місті над Опором,
Що стоїш там від віків.

Памятаю твої стіни
Тай царські врата схилені,
Свічі воскові плакучі,
Що ще там недопалені.

Й іконостас той старенький,
На нім ікони зчорнілі,
Що бачили наших предків,
Горем душі наболілі.

Тай престоли ті скромні,
Де духовні відправляли
Й нашим предкам многі літа
Й вічную память співали.

Бо хоч бачу на чужині
Святині пишні, багаті,
Проте душа моя линє
До тої — в горн Карпати.

Анастасія Рибакова.

„Більша половина".

Учитель: Стільки разів я говорив вам, що не можна говорити „більша половина" ні „менша половина", бо половина не може бути ні менша ні більша, лише однакова. Та ви тому того не знаєте, що як я говорю, то більша половина не вважає.

„СЕЗОН" ЗАПАЛЕНЬ ЛЕГЕНІВ.

(Подав Джан Л. Райс, комісар здоровля міста Ню Йорку).

З приходом зими звичайно помножились випадки занедужань та смертей через запалення легенів. Коли недуга приходить від наступу особливого роду мікробів на легені, то інші підрядні причини часто відограють важну ролю. Надмірне вживання алькоголю, ярохолода, скалічення, вдихування пороху або дражливої пари, це між іншим чинники, що пособляють розвиткові недуги. Знемога на старі літа є теж причиною запалення легенів, коли серед дітей недуга часто наступає після атак кору.

Чинники для творення відпорности проти запалення легенів це між іншим добірний та здоровий харч, достаточний спочинок, відповідна одіж, добре провітрювання кімнат, свіже повітря та сонце. З другої сторони надмірна праця, недостаточний відпочинок чи недостаточне спання можуть підкопати відпорну силу організму та підготовити ґрунт для хоробливих зародків. Такі самі наслідки наступають з перестуди. Тому вбрання повинно бути достатньо тепле, щоб ніколи не перестудитись. Додатково зверхня одіж є ліпша від грубого спідного біля як у хаті так і на дворі. Щодо провітрювання, в помешканні треба держати температуру мірила Фаренгайта між 65 і 70 ступнів підчас дня, а нічью вікна у спальнях хоч частинно відчинити. Щоденна купіль, як дехто дорадкує, помагає в будові відпорности недуги.

Тому, що запалення легенів це заразлива недуга, треба вимагану бачність пристосувати в домі, де знаходиться жертва тої хвороби. Якщо пацієнт не має відокремленої кімнати вдома, повинен бути відданий до шпиталю, де є всяка вигода і можливість лікування. Одначе коли хорий мусить оставатись дома, тоді опіка повинна стисло повинуватися вказівкам, означеним родин ним лікарем.

Опіки над хорим на запалення легенів не можна занедбувати, а коли можливо, заангажувати досвідчену доглядачку. В теперішнім часі така обслуга є дешевша, ніж колись. Коли це оказується неможливим, тоді треба, щоб доглядачка хоч доходжувала в міру потреби. Правильна опіка доглядачки має значіння нарівні лікаря, бо звичайно таким хорим небагато подається ліків. У випадках, коли лікування виконується кровянкою, присутність вправної доглядачки є майже необхідна.

Коли приходиться доглядати хорого самому, тоді треба вважати, щоб інші члени родини не заходили до кімнати пацієнта, бо могли б заразитись. Накриття на ліжку, рушники, скатирки, нічна одіж, тощо, повинні бути того роду, щоб можна виварювати яких 15 хвилин, заки змішається з іншим біллям. Доглядач повинен оставляти верхню одіж у кімнаті хорого, коли виходить, та добре вмивати свої руки перед і після обслуги біля пацієнта. Клямку в дверях змивати дизенфекційним розчином та взагалі вважати на зразкову чистоту. Точно виконувати лікарські приписи.

ФЛІС.

ДИВНИЙ ЗЛОЧИН.

Як у Франції вернулися до влади Бурбони в 1814. році, багато людей відповідали в суді за ріжні „провини". Нпр. не кричали з іншими людьми: „Хай живе князь Бері!" Одного старшину, який вніс зажалення до військового суду, що йому признали лише половину платні, тай тої не виплатили, арештували як ворога уряду за „ґудзик, що рівнявся державній зраді". Бідний старшина полатав собі штани, на яких був ґудзик ще з цісарським знаком „Н" (Наполеон).

Михайло Зощенко.

ТЯЖКІ ЧАСИ

Іван Юріїв зупинився перед крамницею. Заспокоюючє поклепав коня по животі та сказав:

— Ходиж до середини, Марусю... Ходи й не бійся. Зараз купимо тобі хомут, ти дурна. То ти свого власного щастя не знаєш.

Кінь форкав сполошений та разом з своїм господарем, увійшов у крамницю.

Інші покупці счудувалися врадувано.

Один весело кивнув рукою та сказав: — Дивіть, братіки, кінь увійшов у крамницю! А хай мене! То гарно!

„Маруся" станула перед прилавком — встромила морду в касу й шукала вівса.

Начальник крамниці з переляку роззявив рота та ображений сказав до Івана Юрієва: „Що це тобі приходить до голови, ти ледащо? Як ти можеш брати з собою коня до середини?

— Щож такого? Мені треба хомута, — сказав Іван Юріїв, — Таж треба спробувати... Не бійся, кінь спокійний. Він не сполошиться твоїх річей, що ти їх тут маєш.

Начальник став вимахувати числівницею (щотами) коневи поперед морду та обурений говорив до покупців:

— Гей, щож це, людоньки? Кінь у мене в крамниці... Щож це має значити? Може мені тут запаскудити всю долівку тай наступити копитом на когось із покупців.

— Де там, — сказав Іван Юріїв, — то зовсім спокійна конина. Диви, стоїть спокійненько, шукає собі в скринці. Не вимахуй твоєю числівницею. Не маєш права вимахувати поперед коня.

Начальник почервонів, заломив руки над головою та кинувся до дверей, прикликати міліцію.

— Добре, добре, не хвилюйся, — сказав Іван Юріїв. — Не кричи, бо буде горло боліти, ще потребуватимеш його до їдження. Як не можна, то не можна. Велика річ. Треба було відразу сказати: Не вільно з конем до крамниці. То я вже був би вийшов. Що то за чоловік!

Юріїв потягнув коня за вуздечку, мляснув губами та сказав:

— Ну ходімо, Марусю. Непривітні тут, чорти.

Іван Юріїв вийшов з крамниці, сплюнув крізь зуби на двері та сказав, звертаючись до людей:

— Гарні часи. Коня не впускають. Передтим сидів я з Марусею в пиварні. — навіть пес не гавкнув. Тамошній управитель іще й щиро сміявся. Ось той тут гусак. То мені гарні часи.

— Ба, — сказав хтось із юрби спочутливо — то тяжкі часи.

Вона: Такої жінки як я, не найдеш! Я вмію співати, грати на фортепяні, їздити кінно, кермувати автом і літаком.

Він: Богу дякувати, що я навчився бодай трохи варити!

ПРОТОКОЛ

З НАРАД РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

Річні наради відбулися в суботу, 27-го жовтня 1934, в салі засідань Українського Народнього Союзу під ч. 83 Ґренд Ст., Джерзи Сіти, Н. Дж.

(1)

Присутні: голова Омелян Ревюк; заступники голови д-р В. Ґалан і Микола Мурашко; рекорд. секретар д-р Лука Мишуга, фінансовий секр. Дмитро Галичин, касієр Микола Данильченко, члени уряду: Валод. Малєвич, Евген Скоцко, Семен Демидчук, Анна Балко, В. Семенина, С. Шумейко, Т. Свистун.

Приявні гості: делеґат Омелян Грибівський, Роман Слободян, Роман Придаткевич.

Початок нарад у год. 3-тій пополудні. Проводить голова О. Ревюк і заст. Микола Мурашко. Секретарює д-р С. Демидчук. Після отворення засідання і привіту для урядовців та гостей, зложеного головою, приходять звіти-реферати. Перший звіт виголосив **Омелян Ревюк.** (Звіт-реферат і резолюції були поміщені в ґазеті „Свобода" за рік 1934, числа: 255, 257, 258, 259, 260).

Другий з черги звіт виголосив д-р **Лука Мишуга,** про діяльність Обєднання в минулому році. (Реферат д-ра Мишуги і резолюції були видруковані в „Свободі" з 1934 р. в числах: 255, 261, 262, 263, 264).

Третій до голосу прийшов **Дмитро Галичин** для зложення фінансового звіту. Звіт підтримав касієр, **Микола Данильченко.** (Те зіставлення приходів і розходів Обєднання за рік 1933—1934 було видрукуване в „Свободі" ч. 268.

Після фінансового звіту висловив своє признання за зразкове ведення діловодства іменем контрольної комісії **д-р С. Демидчук.** Вказав на способи вписування всіх впливів і висилку грошей на призначені ціли за точним поквітуванням. В книжках є ясний перегляд усього.

З черги наступила дискусія над звітами, яку започаткував **О. Грибівський,** починаючи від реферату О. Ревюка. Запити гостя були такі: Коли референт говорив про можливість зміни світогляду, то само собою виринає питання, який світогляд заступає Обєднання. Коли в Европі йде переоцінка цінностей світоглядових і йдуть нові рухи, маркантно закреслені, то чи і в Обєднаню є певні ясні шляхи, якими нам прийдеться йти на випадок перенесення тих рухів до Америки. В старому краю є відгуки життя еміґрації, але краєві рухи відбігають від світогляду американської України; вони стають монократичні. Йде про те, чи Обєднання лише потурає новому революційному рухови в краю, чи готове активно причинитися до перевиховання душі українського громадянства і в тому напрямі звернути свою діяльність.

Ті питання були поставлені в часі трикратного забирання голосу дел. Грибівським. Йому по черзі питань відповідав три рази **О. Ревюк:**

Обєднання заступає демократичний світогляд. Коли йде заломання дотеперішніх засад навіть в Америці то й ми мусимо бути на це приготовані. Одначе, коли Обєднання починало свою працю, тоді демократичні засади в Америці ще не були квестіоновані. Колиб вийшла конечність зміни засад, тоді означимо наше становище в даному часі. Тепер для нас засади демократії дуже цінні тут в Америці, бо ми іміґранти, а не автохтони. Демократичний лад забезпечує нам свободу ділання і розвитку. Зміна засад це музика далекої будуччини і тепер безпредметово вести над тим дискусію. Зрештою про зміну засад місце говорити не на зібраннях уряду, а на конґресі.

Дел. Грибівський: Не можна цієї справи схоплювати з чисто формального боку. Колиб та справа була тут порішена, тоді рушійна сила потягне загал.

О. Ревюк: Мусимо бути конзеквентні, бо на тій самій підставі ми свого часу відкинули монархістичну ідею.

Інж. Семенина: Ми не маємо впливу на орґанізацію краю.

Д-р Ґалан: Зайшло непорозуміння. Дел. Грибівський думає, що Обєднання має на меті піддержувати орґанізацію, представлену Грибівським, тоді, як Обєднання має свої ціли. Помилка предсідника така, що замало говорив про вартости демократії і можливости поширення цих засад у краю.

О. Ревюк: Обєднання не повстало на це, щоби переводити аґітацію за демократичні засади. Можуть бути інші орґанізації для інших цілей і з іншими методами. Розріз буває всюди. Колиб поставити в нас засади монократизму, тоді якраз повстав би розріз і в нас.

Е. Скоцко: Предсідник не відповідає делеґатови. Йде про те, яке є наставлення Обєднання до цих світоглядів, які змагаються в старому краю. В рефераті не треба було так широко розмахуватися про засади, лише скласти звіт.

Грибівський: Революція це єдиний діючий елемент і його не треба викривляти в Америці.

Ревюк: Ви повинні були інакше поставити питання, а саме: Як ми, як демократи, відносимося до революції, отже недемократичної орґанізації. На це я відповів би, що революційна орґанізація мусить мати інші методи, відповідно до своїх цілей.

Д-р Л. Мишуга: В Америці мусимо дивитися інакше на цю справу, ніж дивляться на неї в краю. Революційна орґанізація є тайна і вже тому орудує скритими методами. А наша орґанізація є отверта й має на увазі зорґанізування тутешніх громадян. Насильне накидування ідей тут не поможе. Мусимо підходити до громадянства тими катеґоріями, які тут мають право буття. Не можемо ставити справи на вістрю меча, як цього домагається делеґет. Ми зачали роботу від політичної азбуки і мусимо йти ступнево. Сумніваюся в доцільність накидування переконань. Перевиховання, оперте на поглибленню освіти і станенню характерів куди краща дорога.

Скоцко: Скажіть, до якої течії в рідному краю ви схиляєтеся?

Д-р Мишуга: Ми не є ніякою філією якоїсь політичної партії в старім краю, а орґанізацією американських Українців, наскрізь самостійною з точно означеними цілями.

Скоцко: Це не виключає, щоб Обєднання не висловилося про ідеї в старому краю. Обєднання не має ясного означення.

Д-р Мишуга: Обвинувачуйте в тому самих себе. Бо ви мали нагоду домагатись коректив на минулому конґресі, де було на це місце.

Тут вивязалася дискусія над стилізацією резолюції про Всеукраїнський Конґрес, яку ухвалено на минулому конґресі. Скоцко закинув, що резолюцію ріжно інтерпретували в Европі, бо вона не була точно спрецизована. Д-р Мишуга відповів, що Скоцко міг був внести поправки, а коли їх не вніс, а конґрес резолюцію приняв, то на це нема ради. Скоцко висловив сумнів, чи в краю резолюцію в справі Всеукраїнського Конґресу знають. На це сказав д-р Демидчук, що вислав до „Діла" у Львові всі резолюції з конґресу Обєднання разом з дописом. Допис був поміщений, а це доказ, що лист з резолюціями також зайшов. Отже там знають про резолюції Обєднання.

На внесок **інж. Семенини дискусію** над тими подіями замкнено. Перед тим іще промовив **д-р Демидчук** про конечність поширення праці над освідомленням молоді українського роду в Америці. Цю справу порушив також **С. Шумейко.**

Промова Шумейка мала на ціли звернути увагу відповідальних українських чинників в Злучених Державах на переміну структури орґанізації Обєднання в тому напрямку, щоб улекшити молоді вступ до орґанізації. При кінці промовець поставив таку директиву для уряду Обєднання:

„З огляду на те, що проблема нашої українсько-американської молоді є першорядної ваги для Обєднання, поручається головному урядови Обєднання приготовити на наступне засідання уряду реферат про переміну структури Обєднання в такому виді, щоб уможливити українсько-американській молоді розвязати питання, як співпрацювати з дотеперішньою українською іміґрацією. Такий реферат мав би бути вихідною точкою до зміни статуту Обєднання".

(Кінець буде).

ТРИ ГОРШКИ ЗОЛОТИХ І СРІБНИХ ГРОШЕЙ.

Берлінські часописи повідомляють: Робітники, що працювали при земних роботах у Лянґебріку на Горішньому Шлеську, знайшли три великі горшки повніські золотих і срібних грошей. Загалом важили срібні гроші 50 кґ., а золоті 1 кґ. Власник маєтку зараз про знахідку повідомив владу. Ствердили, що гроші походять з ріжних країв середущої Европи та що вони з 17., 18. і 19. століття. Здогадуються, що то була воєнна каса та що її закопали коло 1813. року.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(153)

K-153

Поручник Сесил осів літаком на луку та почав працювати над своїм мотором. Працюючи, він підсвистував собі під носом лондонську пісеньку, немовби нічого в світі його не журило.

Він не дбав за те, що йому зараз може статися та що діється довкола нього. Що околиця довкола нього могла бути повна ворогів, це йому й у голову не приходило. Він працював як знавець та поправляв усе, що спиняло мотор.

Він навіть раз не кинув оком на околицю довкола нього. Можливо, що навіть якби він був кинув оком, то не був би доглянув схилених постатей, що сховалися за корчами на краю ліса. Скінчивши направки, він замкнув мотор та зіскочив з літака на землю.

Заки пуститься в дальшу дорогу, він хотів простягнути трохі свої ноги й запалити папіроску. Якісь гарні цвіти заманили його око. Він підійшов до них, щоб їм приглянутися. І власне в хвилі, як він схилився, сталося...